

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Narodna letna 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebej. Pošt. šol. rač. 11.753. Telefon 45-86

Novim društvenim odborom

Naša okrajna društva si volijo letos nove odbore, in sicer za dobo treh let. Zdi se nam, da ne bo odveč, če se na pragu novega razdobja kritično ozremo na naloge, ki bi se morale že v preteklosti naše organizacijske dejavnosti izvesti, a čakajo požrtvovalnih novih delavcev, da jih z vsjo potrebno resnostjo in realnim pogledom vzamejo v pretres. Tudi naši učiteljski odbori ne smejo prezreti važnega dejstva, da se bližajo i zanje pomembni časi, ki ne dopuščajo več lahkega sloga našega dosedanjega društvenega življenja, marveč terjajo od vsakega poedince, da zastavi vse svoje sile tam, kjer ga kličejo nujne potrebe stanu, slovenskega ljudskega šolstva in splošne narodne izobrazbe.

Nujno potrebno je, da naša društva ne živijo več iz dneva v dan, da ne čakajo več pobud izven svojega delokroga ter da ne prepuščajo svoje ladje slučajnim vetrovom, ki naj bi jo poganjali v idiličnem tempu sem pa tja.

Resni časi zahtevajo resnih ljudi in kdor se ne zaveda niti danes še, da začenjajo tudi za naša društva in njihove odbore izredno pomembna leta, bo našemu stanu le v korist, ako ne zavzema odločilnih mest v našem organizacijskem življenju. Na vodilna mesta spadajo edinele člani z globokim čutom odgovornosti, z bistro iniciativnostjo ter vsak čas pripravljeni, priskočiti s požrtvovalno marljivostjo na pomoč povsod, kjer se zdi, da delo ne napreduje, da pojema aktivnost članstva ter da grozi splošna letargija zadušiti vsak idealen vzpon k napredku in borbeni volji.

Ni potrebno še posebej poudarjati, da pripada v tem prizadevanju vprav našim društvenim odborom levji del te težke naloge. Prepričani smo, da se visoki cilji ne dajo doseči nikjer brez dobro premišljenega načrta. Zato pozivamo vse nove odbore, da se zlasti v prvih mesecih svoje funkcijske dobe sestajajo v pogostih sejah ter temeljito proučujejo vse možnosti in izogib napakam in opustitvam v preteklosti, ter z namenom, postaviti si točen in podroben program za čas svoje triletne funkcije. Pri vseh nadaljnjih sestankih naj si iskreno kritično medsebojno polagajo obračun svojega dela, svojih uspehov in neuspehov ter naj iščejo z vsjo potrebno samostojnostjo vzroke dejanskega stanja. Ni je društvene bolezn, ki bi se, pravočasno ugotovljena ali predvidena, ne dala omiliti ali celo preprečiti, če odbori nimajo namena, brezbrizno in fatalistično zatiskati oči pred grozicim poslabšanjem društvenega stanja.

Pozivamo pa tudi vse ostalo članstvo, da po eni strani kritično opazuje in ocenjuje svoje odbore prav po takem načrtu izvrševanju postavljenega si delovnega programa, po drugi strani pa, da jih podpira v vseh potrebnih akcijah s svojim sodelovanjem, z lastnimi pobudami in z vsakočasno pripravljenostjo stati jim solidarno ob strani, ko gre za brambo naše stanovske morale in svobode za brambo naših interesov in pravic.

V upravne društvene odbore spadajo najpoštenjši, najposposobnejši in najdelavnejši tovariši in tovarišice in to brez ozira na njihov svetovni nazor in politično pripadnost. Nujno potrebno je, da se odbori po možnosti okrepe z mladimi silami, ki naj tako čimprej pomagajo graditi in izpopolnjevati tisto organizacijo, ki jim bo za najdaljšo dobo edina opora in uteh v težkih borbah poklicnega življenja. Vprav mladi kolegi imajo največji interes, da jim delo in izkušnje v organizaciji ne ostanejo s sedmerimi pečati zaprta knjiga, kajti njihova je bodočnost in kakor si bodo postiljali, tako bodo ležali.

Nočemo se spuščati zaenkrat v podrobnosti delovnih programov, ki naj si jih vsi novi odbori sestavijo za svojo triletno funkcijsko dobo, dosedanje izkušnje nam pa naglajo dolžnost, da se dotaknemo vsaj nekaterih nalog, ki se nam zde temeljne važnosti za vse naše bodoče delo v organizaciji.

Brez smotrne delitve dela med poedinimi odborniki, ki prevzamejo vsak svoj resor pod osebno odgovornost, bo gotovo sleherni načrtno delo neizvedljivo. Kjer poedinii odborniki ne odgovarjajo za naložene jim in prevzete funkcije v okviru društvenega življenja, tam tudi celoten odbor nima dovolj čute odgovornosti ter je tako primoran — v lastno pomirjenje — da išče krivce za neuspehe izven svoje organizacijske edine in to večinoma v višjih instancah ali pa v sili razmer.

Točna evidenca osebnih in stvarnih razmer, sistematično in kartotečno vodena za ves okraj, mora biti prva podlaga za vse odborovo delo. Društveni tajniki bi morali imeti natančen vpogled v zadnjo zakonito vas ter bi morali biti v stanju, dati vsak čas točne informacije o vseh personalnih in šolskih razmerah svojega delokroga.

K tej nujno potrebni evidenci doprinašajo vsi odborniki svoje resorne prispevke. Šele na osnovi takega vsestranskega vpogleda more odbor sestaviti delovni program za učiteljsko društvo. Vse društvene akcije, vsa predavanja in organizacijski naporji mo-

Treba je izpregovoriti odkrito besedo

Odbor Slomškove družbe, ki izdaja mladinski list »Vrtec«, je v začetku letošnjega šolskega leta razširil med ljudstvom na desetisoce letakov, naslednje vsebine:

Katoliškim staršem!

Pričela se je šola. Svojim otrokom morate zopet nabaviti različnih šolskih potrebščin. Poleg vezkov in knjig Vam priporočajo gg. učitelji(ce) tudi nabavo različnih mladinskih listov, češ da so potrebni pri pouku in vzgoji. Res je to. Resnica pa je tudi, da moramo izmed listov za mladino izbrati najboljše. Po mnenju katoliških učiteljev in veroučiteljev je med najboljšimi katoliškimi mladinskimi listi »Vrtec«. Je najstarejši slovenski mladinski list, ki obhaja letos svojo 70-letnico. Njegov dolgoletni sloves, njegova vsebina, ki vodi mladino v katoliško smer, jo vzgaja za Boga, dom in domovino, je zagotovilo, da je prav ta list najprimernejši za slovensko katoliško mladino. Starši! Vaša dolžnost je, da budno pazite, kakšne knjige in liste prinašajo Vaši otroci v hišo. Ob številnih mladinskih listih, ki se ponujajo Vašim otrokom, je naš vsaj en, da se odločite za onega, ki boste zanj lahko odgovarjali pred Bogom in svojo vestjo.

Na vsaki šoli je g. učitelj, gđc. učiteljica ali g. veroučitelj, ki bo oskrbel Vašim otrokom katoliški mladinski list »Vrtec«. Cena mu je: din 2,50 na mesec ali din 22,50 na leto, za kar dobí vsak naročnik tudi 2—3 mladinske knjižice.

Katoliški starši, Vašim otrokom »Vrtec« v roko! Naj bi bil »Vrtec« znak vzajemnosti med katoliškimi vzgojitelji: starši, duhovniki in učitelji.

Odbor Slomškove družbe.

Po vseh neuspešnih reklamah in klevetah nasproti »Našemu rodu«, ki smo jih doživeli v zadnjih letih in po pozivu »Slomškove družbe« o priliki njenega občnega zbora, v katerem pozivu napoveduje potrebo nastopa proti mladinskim listom, ki delajo na prikrit način propagando »za levičarsko orientacijo mladine«, po vseh teh smešnih pojavih, smo morali logično pričakovati, da se bo borba stopnjevala do takega načina napadalne reklame in farizejstva. Drugače ne moremo imenovati zgoraj ponatisnjeni letak. Farizejstvo tiči v

tem, da nikjer letak ne omenja nobenega lista, ki bi po svoji vsebini ne bil »katoliški«, a mora vzbuditi v vsakem čitatelju letaka prepričanje, da je edini katoliški list »Vrtec«, za katerega se morajo starši odločiti ob številnih mladinskih listih, ki se ponujajo njihovim otrokom, vsi ostali listi pa da so »nekatoliški«, ki ne vodijo mladine v »katoliško« smer. Ta poziv ni ostal brez odziva. Ves aparat je stopil v službo za lažji odgovor pred Bogom in vestjo in pričel se je moralni pritisk na starše. Posebno na večjih šolah se je naravnost diktirala otrokom naročba za »Vrtec«, ponekod so se zato angažirale prižnice in neke se je celo zgodilo, da se je »Naš rod« konfisciral v hišah, kjer so bili otroci nanj naročeni.

Licemerno farizejstvo tiči tudi v tem, da izdajatelj letaka dobro veda, da je »Naš rod« ves čas svojega obstoja upošteval etična nagnjenja našega naroda, kar je dokazal najbolj s tem, da si je za versko-vzgojne članke pridobil celo vrsto katoliških piscev, med katerimi je bil tudi ljubljanski nadškof g. dr. Rožman. Med sodružniki »Našega roda« je tudi sedanjí urednik »Vrtca«, ki je bil obenem do zadnjega aktiven član in celo podpredsednik odbora »Mladinske matice« in dobro poučen o nameni in stremljenjih »Mladinske matice« in o katerem se zaradi tega čudimo, da je mogel dovoliti kot urednik take vrste agitacije, ali da ni izvajal konsekvence, če se je letak izdal brez njegove vednosti.

Vse to sestavljali letaka dobro vedeli ali — s kvaliteto konkurirati — to je predolga in premalo udobna pot. Čemu tudi, ko pa so druga sredstva na razpolago. Ubili vse, kar je konkurenčnega — to se pravi postati najboljši

Taka miselnost, katere posledica je način borbe, kakršnega izraža uvodoma omenjeni letak, je tudi neka vrsta defetizma, podobnega onemu, ki se širi med našim ljudstvom že dvajset let in katerega sadovi so se pokazali v zadnji dobi v raznih variantah.

Te sadove naj imajo gospodje pred očmi, ko sestavljajo podobne letake, morda bo to močnejše od tega, kar terja od njih njihov značaj. Saj imajo primer celo v svetem pismu, kako bridka usoda čaka tiste, ki hočejo izrabiti svetišče kot okvirno reklamo za svojo robo.

Za stanovsko skupnost

Učiteljska organizacija JUU je od samega svojega začetka vraščena v organsko življenje našega naroda. Zaradi tega svojega zrasta z narodom je doživljala vse spremembe njegovega življenja. Najjasnejša slika razmer v narodu pa so bile naše učiteljske skupščine. Tu, na naših učiteljskih skupščinah so prišli vsi globoki in plitvi, a napihnjeni problemi na površje, ter so se prednašali z načinom, ki je pa značilen za naše narodno življenje.

Dokler je bila borba v organizaciji samo med stanovsko smerjo in politično (čeprav mogoče pri nekaterih navdihnjenju iz idealnih pobud), so se široka narodna vprašanja in splošni učiteljski interesi vedno reševali po načelu, kako bi bilo najkoristnejše za narod. Vodstvo združenja je izločalo vse strankarsko-politične činjenice in iskalo samo prave narodne, šolske in stanovske koristi. Pri tem delu je hrvatski del JUU vedno tovariško in izdatno podpiral vodstvo.

Zadnja skupščina JUU v Banja Luki je prikazala naše razpravne razmere v žarki luči. Hrvatski tovariši so zapustili skupščino.

Vsekakor so imele posebne razmere v tedanji savski in primorski banovini odločilen vpliv na učiteljstvo, ter so v delu hrvatskega učiteljstva prevladali politični vidiki nad stanovskimi. Vprašanje je le v tem, ali je utopitev v splošni politični položaj za stan, a tudi za šolo in narod koristna?

Časopisi poročajo, da razna hrvatska učiteljska društva zahtevajo ukinitve sekcije

rajo izhajati nujno iz obstoječega stanja, ker le iz njega dobivajo svoj najjačji argument ter življenjsko in eksistenčno nujnost. Tako pripravljeni in do potankosti informirani odbori bodo postali stebri vse organizacije ter najboljše in edina podpora centralnim organizacijskim instancam v njihovem nadaljnjem delu.

Brez teh stebrov pada vsa naša organizacija v kaos in nedelje, kajti solidnost vsake stavbe je odvisna od trdnosti njenih temeljev. Teh temeljev je do sedaj naša organizacija po večini pogrešala, zato se mora velik del naših neuspehov pripisati na rovaš tej pomanjkljivosti.

Šele ko bo ta zavest prodrla v slehernega novega odbornika, bo zaživelo naše združenje lepše in plodnejše življenje.

Ako snujejo najrazličnejša društva mednarodne zveze v svrhu učinkovitosti dela, je toliko potrebnejša skupna učiteljska organizacija pod istim državnim krovom. Zamisel o lastni moči in samohotni blokadi je zmotna, je samomor stanu v škodo naroda in države.

Zato smatramo, da je treba v vsakih razmerah očuvati razsoden pogled na dogajanje ter ne rušiti tam, kjer ni treba, ampak naj se v vsakih razmerah iz obstoječega poskuša ustvariti boljše in boljše. Vodstvo JUU, prav tako pa tudi »Učiteljski tovariš« sta ponovno naglašala, da je treba dati našemu organiziranemu telesu več svobode in prožnosti. Ne smatramo organizacije za okostelo trdnjavo, ki jo je treba braniti, treba jo je le preurediti tako, da bo ustrezala novim nalogam.

Kakšna naj bo nova oblika učiteljske organizacije ima hrvatsko in vse jugoslovansko učiteljstvo sedaj priliko razpravljati. Naj bo to dnevni red učiteljskih občnih zborov, ne pa odcep od materne telesa in od skupnih idealov!

Db.

O nadzornikih in nadzorovanju

Po zakonih imajo prednost za zvanje sreškega, oziroma banskega šolskega nadzornika diplomirani filozofi, oziroma absolventi višjih pedagoških šol, a učitelji ljudskih šol le do tle, dokler ni dovolj števila po zakonu kvalificiranih moči. Doslej so vsi sreski šolski nadzorniki učitelji ljudskih šol in tudi dosedanja oblastni in banski šolski nadzorniki so bili učitelji, ki so se vsi odlikovali po svojem pedagoškem delu.

Ne bo odveč izpregovoriti nekaj besed o nadzorovanju in lastnostih, ki jih mora imeti vsak nadzornik. Od učitelja v razredu se zahteva, da predela z učnim načrtom predpisano snov. Toda mnogo večjega pomena je vzgojna izobrazba mladine. Učni uspehi niso trajni, otrok bo pozabil mnogo ali več ali vse, kar se je naučil v šoli. Oblikovanje značaja pa je trajno. Kar bo pridobilo učenčovo srce, kar bo učitelj dal otroku dobrega od svoje osebnosti, to bo ostalo trajno. Ta srčna izobrazba mladine je najtežje ocenljivo delo učitelja. Za dosego učenega in vzgojnega smotra je treba mnogo dela, učitelj ga mora opravljati z veseljem in voljo. Brez notranje soudeležbe pri pouku ni napredka. Mehanično delo daje le mehanično, zunanjo izobrazbo, četudi je na videz pohvalno. Učitelj ne sme biti uradnik, ki pretolče predpisane ure in predela predpisano snov. Mora se vglobiti v učenčovo dušo, poznati otrokove dispozicije, upoštevati in študirati domače socialne razmere in živeti za poklic. Vse to je treba jemati v obzir pri nadzorovanju.

Teoretično je lahko predelati in naučiti predpisano snov. V podrobnem šolskem delu pa je to docela drugače. Učitelju se stavijo pri delu vse mogoče zapreke, ki jih ne upoštevajo in ne more upoštevati učni načrt in jih ne poznajo in ne morejo spoznati nadzorniki, ki jih sami niso preizkusili. Teh zaprek je vse polno. Domače socialne razmere velikokrat docela onemogočajo učne kakor vzgojne napotke, n. pr.: Otroci služijo in gospodar ga izrablja, da nima časa za učenje niti ga ne pošilja redno v šolo. Oče drugega učenca je pijanec, pred katerim morajo bežati žena in otroci. Starši se ne zanimajo za učiteljevo delo, ga omalovažujejo ter s tem ubijajo veselje do učenja v otroku. Otroci morajo pomagati pri poljskem delu in neredno obiskujejo šolo. V letnem času morajo pomagati na polju, pozimi pa ne morejo v šolo radi snega ali radi slabe obleke in obutve. Razne bolezni in druge nesreče povzročajo nereden pouk, in slaba hrana, težko delo v neznih letih, socialna revščina in pijančevanje onemogočajo potrebno pozornost v šoli in normalni duševni razvoj otrok. In še nebroj drugih nepredvidenih in neopisljivih zaprek zavira uspešno šolsko delo. Ne bom pretiral, če rečem, da je več ali manj uspešno delo odvisno od zadovoljstva učitelja. Ravno tako mora nadzornik upoštevati te učiteljeve razmere in počas-

Useblina:

Novim društvenim odborom.
Treba je izpregovoriti odkrito besedo.
Za stanovsko skupnost.
O nadzornikih in nadzorovanju.
Spomini na prvo zborovanje učiteljske »Zaveze«.

Poslednji naš stanovski tovariš iz konkordatske dobe.
LISTEK: Jesenski motiv.
Splošne vesti. — Osebnost zadeve. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Kaj vse pišejo. — Mladinska matica. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

nejše delo radi oddelkov. Na nižje organiziranih šolah je delo vobče težje in počasnejše kakor na večrazrednicah. Tudi učila in druge okoliščine morejo pospešiti ali ovirati napredovanje učencev. Uspehi v mestih, kjer je obisk reden, kjer je učiteljstvo zadovoljno, kjer je v enem olediku samo eno šolsko leto, kjer je število učencev majhno (ne kakor na deželi, kjer jih je po 80 do 100), kjer so učilnice zračne, svetle in sončne, kjer starši budno zasledujejo otrokov razvoj in ga doma poučujejo in mu pri učenju pomagajo, so večji kakor na deželi, kjer je učitelj navezan nase in se mora mukoma boriti z nešteti zaprekami.

Vse te okoliščine se morajo upoštevati pri ocenjevanju učenčevih uspehov in s tem pri kvalificiranju učiteljevega dela. Vse navedene pripombe dovolj jasno izpričujejo, da mora tudi šolski nadzornik upoštevati vse opisane in resnične zapreke in ovire, ki za držujejo šolsko delo. In kdo more razumeti vse te činitelje, razumeti učiteljevo delo in razpoloženje, če ne nadzornik, ki je bil nekoč sam učitelj, ki je na lastni koži občutil in preizkusil vso težo in resnico pravega dela v šoli. Kdor sam ni poučeval v razredu na deželi, kdor sam ni živel na vasi in ni videl socialne bede mladine, ta ne more objektivno oceniti

učiteljevo delo in uspehe njegovega dela. Nadzornik, ki je ves čas živel v mestu, ki je hospitalen v mestnih šolah, ne bo mogel razumeti, da so uspehi na vaški šoli včasih tako minimalni in bo pripisoval te neuspehe učiteljevi nezmožnosti in indolentnosti. Tak nadzornik bo nadzoroval po učnem načrtu in bo očitno storil veliko krivico učitelju, ki ga bo ocenil le po tem, koliko predpisane učne snovi je predelal ter ne bo razumel učiteljevega truda in hotel spoznati zaprek, ki se stavi učitelju na pot. Nadzornik, ki je bil sam učitelj, bo tudi lažje razumel razne učiteljeve grehe, ter jih bo sodil mileje in pravičneje kot tisti, ki ni bil nikoli sam učitelj.

Kratko: Šolsko vzgojno delo kakor tudi učiteljevo življenje bo lahko objektivno presodil le nadzornik, ki je izšel iz učiteljskih vrst. Nadzornik ne sme biti le inšpektor, temveč tudi svetovalec učitelju, učitelju bo moral pokazati kako naj dela, da bo žel boljši uspehe. Nadzornik, ki pa sam ni nikoli učil v razredu, tega ne bo mogel storiti.

Vse navedeno me upravičuje, da sklenem, da naj se postavljajo v bodoče za sreske in banske šolske nadzornike edino ljudskošolski učitelji, ki so se odlikovali s šolskim in pedagoškim delom, ker le »to dobro veš, kar si sam preizkusil.«

Spomini na prvo zborovanje učiteljske »Zaveze«

V 12. številki II. letnika »Slovanski svet«, ki je izšel 25. junija 1889., je priobčen sledeči zanimivi članek o snovanju naše učiteljske organizacije. Ponatiskujemo ga dobesedno, da bo današnja učiteljska generacija iz njega spoznala, kako so takrat sodili o težnji učiteljstva po združitvi v »Zavezo«.

Po čemur je vse zavedno učiteljstvo slovensko hrepenelo že lepo število let, to mu je uresničilo letošnje leto. Uže mnogo let v novošolskem življenju slišali smo na raznih shodih in v našem časnikarstvu važen klic: »Učitelji slovenski! Združimo se, organizujmo se po zgledu svojih čeških, poljskih in hrvatskih tovarišev, da bomo z združenimi močmi uspešneje delovali na polju slovenske šole, omike in napredka.« In ta klic ni ostal glas vprijočega v puščavi, ampak padel je na rodovitna tla po združenju težkih učiteljskih src, tako da se je učiteljstvu posrečilo vkljub mnogim oviram osnovati osrednje društvo učiteljsko za vse slovenske pokrajine pod imenom »Zaveza slovenskih učiteljskih društev«.

To je torej le »zaveza« ali »zveza« takih že obstoječih društev, katere si snuje učiteljstvo po posamičnih šolskih okrajih ali v druge šolske namene brez ozira na politične meje. Če hoče torej učiteljstvo kakega okraja biti v tej zvezi, mora si doma osnovati svoje okrajno učiteljsko društvo. In taka društva so zelo potrebna za nadaljne izobraževanje, za složno in pobratimsko delovanje učiteljstva kakega okraja. Toda javno nam je pripoznati prežalostno resnico, da se je učiteljstvo v osrč naroda kaj slabo zavedalo te važne naloge in — dolžnosti, zlasti tiste velike dolžnosti, da bi bilo vzor in moralna zaslomba učiteljstvu ob periferijah mile slovenske domovine, kjer ima zavedno učiteljstvo še vse drugačne boje, okoliščine in bolečine, za katere utegne jedva kaj znati in občutiti učiteljstvo vojvodine Kranjske. Bilo je ravno nasprotno. Na Primorskem imajo že več let vsi štirje šolski okraji slovenski vsak svoje učiteljsko društvo, ki so delovala že kaj plodonosno pojedina za se in skupno — za zboljšanje učiteljskih gmotnih razmer. Slo-

venski štajer odlikuje se po svojih premočnih domačih učiteljskih društvih, ki jako uspešno delujejo za svoj krasni in vzvišeni cilj. Le kranjsko učiteljstvo je spalo, ni imelo do najnovejšega časa niti jednega podobnega društva. Mnogokdaj se je sicer oglašil kak zaveden učitelj, katerega je hudo bolela taka mlačnost, zaspanost in morebiti celo boječnost, unemal je po časnikih svoje tovariše za ono prekoristno organizacijo, no vspehov nismo zapazili posebnih. Še le ko je učiteljstvo zunaj dežele kranjske oživitvoro prekrasno idejo »Zaveze«, zbudili so se nekateri okraji ter si osnovali domača učiteljska društva, ki so hipoma pristopila k zavezi. Pozno sicer, no ne še prepozno! Toda še je okraj, ki spe. Zbudite se, mili tovariši, da ne bode niti jednega šolskega okraja na Slovenskem, katerega domače učiteljsko društvo ne bode v krogu velepomembne »Zaveze«. Še je čas, da popravite in dohitite, kar ste zamudili. In kedar bode v krogu »Zaveze« vse učiteljstvo slovensko, katero mogočno prešine duh pobratimske medsebojne ljubezni in vzajemnosti, duh krepke narodne zavesti, da si vsakdo bode po možnosti prizadeval storiti »še nekaj več, kakor mu veleva stan«, potem bode še le ta velepomembna »Zaveza« mogla sijajno vršiti in uresničevati vse tiste velike nade, katere stavljamo v njo, in katere mora učiteljstvo izvršiti v bodočnosti tudi zares dostojno, ako si hoče priboriti v življenju tisto mesto, katero mu tiče po nalogi in številu. Bodimo močnej in delajmo; delajmo vstrajno in brez hrupa, stojmo vsi, kakor jeden mož, kedar je braniti koristi naroda in koristi našega stanu.

»Zaveza slovenskih učiteljskih društev« se je bila torej osnovala, pravila potrdila, in za prvo zborovanje so se določile letošnje velikonočne počitnice. Resnici na ljubo mi je povedati, da so se prvi koraki za tako združenje storili na — Goriškem, kjer so se odposlanci tamošnjih okrajnih učiteljskih društev posvetovali že pred nekaj leti v Gorici, kako bi se mogla uresničiti prekrasna ideja nekega »vseslovenskega učiteljskega društva«. Ker so se pa nato krepko odmevali isti glasovi iz zelene štajerske, kjer so komunikacijske razmere za učitelje ugodnejše, torej tudi za izvršitev one lepe ideje boljše okolnosti,

zato se je ta važna zadeva prepustila vrlim štajerskim učiteljem.

In vrlji tovariši ob bregovih bistre Savinje so tudi častno dovršili svojo nalogo, katero so si drage volje in z oduševljenjem naložili sami. Dasi so bili torej snovatelji »Zaveze« vendar ugodnejše za tako gibanje, vendar so zunaj slovenskega središča kjer so razmere se z »Zavezo« domislili Slovenije naravnega središča, kamor so po izvršeno sestavljenih pravih postavili tudi središče vsega slovenskega učiteljstva. In to učiteljstvo gotovo ni v nečast. Učiteljstvo je prvi izobraženi in mnogoštevilni stan na slovenskem, ki se je svečano ognil preozkemu pokrajinskemu separatizmu, prekoračil deželne meje ter osredotočil vse svoje moči v Slovenije središču. In mi smo na to ponosni, da si se marsikje vse to prezira z obudovanjem vredno doslednostjo. Toda le tako nadalje; videti hočemo, kdo se bode nekaj britko kesal za ... oporunsko malomarnost.

Letos o Veliki noči vršilo se je prvo zborovanje te »Zaveze«. Ni naš namen, da bi poročali natančno kar vse je bilo na dnevnem redu, kajti to so storili že drugi listi, nekateri bolj drugi manj natančno; povedati hočemo le nekaj prav umestnih besed ter podat naše prijetne in neprijetne spomine izza pomembnih dni.

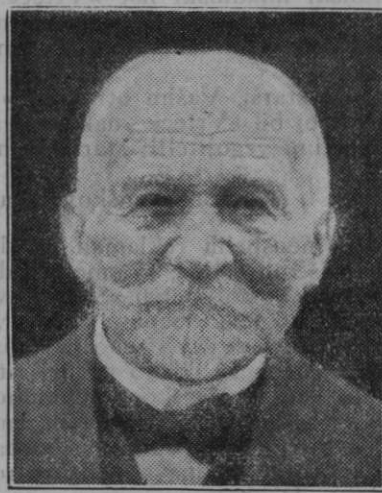
Za to priliko omejujem se na jeden sam, toda prebritek spomin, ki se je že pri zborovanju povdarjal z grenkimi besedami in čustvi. V naši »Zavezi« je sicer užil 18 učiteljskih društev s 711 člani, torej zadosti lepo število, kolikoršnjega se niti nadejali nismo, vendar pa pogrešamo v njej onih tovarišev, katere bi pač srčno radi videli in pozdravljali v naši sredi. Med mnogoštevilno množico učiteljev od vseh strani mile naše domovine ozirali smo se zaman po zastopnikih učiteljstva slovenskega Koroškega in tržaške okolice. In to nas je bolelo, to je bil prvi grenek

dogodek v slovenski metropoli. — Tega dogodka pa maloštevilni narod naš ne sme hladnokrvno prezirati, kajti prav ta dogodek je najslabši dokaz, kakršen veter veje na Koroškem in Tržaškem, kjer učiteljstvo slovensko tlako dela tujemu terorizmu. Ali sme tako dalje? Ali smemo molčati, da se ne upa učiteljstvo slovenske mladine v nekaterih pokrajinah približati se svojem tovarišu, ki so v srečnejšem položaju, da se jim ni treba zatajevati, ter javno izražajo svoje narodno prepričanje in stanovsko samozavest? Ali smemo molčati, da so novi učitelji v onih pokrajinah celo nasprotni težnjam narodnega zavednega slovenskega učiteljstva? Nikakor ne! Temu je potreba radikalnega zdravlila, ki bode pomagalo ter ozdravi to pekočo rano za vselej. Predno pa poiščemo zdravilo, vedeti moramo kateri so vzroki te pogubne bolezni. Ti vzroki so prav očitni in se glase: **deželna avtonomija** — tudi današnja, daši se nekateri »tudi« unetim(!) Slovencev zdi še premajhna. Osrednja naučna oblast ne more lahko škodovati na to stran, ker se ji je ozirati na ustavni zakon in se ji je omejevali le na splošna načela v osnovnošolskem zakonodajstvu. Pač pa tu samovoljno gospodarijo deželne večine, in mi vidimo, kako gospoduje koroška nemškoliberalna večina slovenskemu prebivalstvu. Dokler ima vso moč v rokah taka oblast, ne upajmo lepših dni. Kaj? — Ali naj se mi Slovenci celo borimo za tako nam pogubno upravo? Ali smo tako strašno oslepel? Ne! Le narodna samouprava, z narodnim zastopom na čelu nas more rešiti tega zla! Potem bi oči vseh slovenskih učiteljev bile obrnne le — proti jednemu središču, kamor bi se obračali zaupno in brez strahu.

Rombonsky.

¹ Vseh učiteljev(ic) pa je 1420. Da je že pri početku v »Zavezi« polovica učiteljstva, je to zadosti dovoljen začetek.

Poslednji naš stanovski tovariš iz konkordatske dobe Franc Kavčič — 93 letnik

Zadnjo soboto, 7. oktobra, je naš tovariš Franc Kavčič, ki živi v Devici Mariji v Polju, doživel 93 let in prestopil v 94. leto svojega plodonosnega življenja.

Rojen na Ledinah nad Sp. Idrijo v občini Ziri, je kot nadarjen deček prišel v Idrijo na ondotno nemško normalko, ki je tedanje in še poznejše čase slovela po svojih uspehih. Po dovršitvi le-te je prestopil na pripravljalni tečaj za sprejem na ondotno učiteljsko pripravnico ali preparandijo, katere je trajala dve leti.

Kakor prej osnovno šolo, je tudi to dovršil z najboljšim uspehom. Po tedanjem učnem načrtu je bilo cerkveno petje in orgljanje glavni predmet za kvalifikacijo tedanjih učiteljev.

Šele 17 let star je že postal učitelj in pot ga je zapeljala v Belo Krajino, kot par let pred njim njegovega sorojaka pokojnega Gantarja iz Žirov. Nastopil je službo v Semiču 1863. leta in po dveh letih mu je bilo podeljeno mesto voditelja v Dragatušu, kjer je ostal 18 let, ko je dobil mesto nadučitelja v Devici Mariji v Polju. Na tem mestu je ostal do svoje upokojitve 1910. leta. Pokoj uživa v svojem lastnem domu, ki si ga je tu postavil.

Tovariš Kavčič je svoj učiteljski poklic pričel v konkordatski dobi in ga opravljal deset let pod konkordatskim, cerkvenim zakonom in pod duhovniško nadoblastjo. Kako se je tedanjim našim sotovarišem godilo, je pač malo znano mlajšemu učiteljstvu, posebno pa še onemo iz novega časa.

No, pa tudi še dokaj let pozneje, ko je prišla osnovna šola pod deželno oblast, ni še bilo učiteljstvu z rožicami poslano.

Tovariš Kavčič je poslednji še živeči učitelj iz konkordatskih časov in tudi zadnji gojenec iz nekdanje idrijske učiteljske šole.

Svoje znanje in učiteljske sposobnosti si je izpopolnjeval s svojo pridnostjo in vztrajnostjo ter sledil vsem novim izsledkom pedagogike ter vztrajno zasledoval vsak napre-

Zmago Švajger:

Jesenski motiv

Megla, okoli poldneva malo sonca, v gričih Slovenskih goric pesem klopotev, proti večeru pa zopet megla... Kmetje pospravljajo letino, premeščeni učitelji so se javili na novih službenih mestih, vse šole, razen mestnih, imajo premalo učnih moči in preveč dece. Časopisi se ukvarjajo z mirom, učitelji pa z učnimi načrti!

Takšne so priljubljene slike skoro vsake naše jeseni. Kdo bi jih ne bil vesel v teh meglenih dneh? Na svoj način nekako razvajajo človeka. Nič ti ni treba misliti, nič ugrabiti in dvomiti, vse teče tako lepo iz leta v leto. Dremavica odganja misel, jasnina je sovražnik sreče... Megla, barvilo naših dni, se nenehno ponuja življenju.

Bilo je v dnevi, ko sili v ljudi upanje; nekaterim se celo smehljaja sreča, večini pa si je le sonce v težke dni.

Med njimi tudi njej — učiteljici Majnici.

Vsa mlada je prišla v Dolino, Mlada in polna nad in ljubezni do dece, do vasi. Niti leta brezposelnosti ji niso mogla vzeti vedrine. Nosila je obraz, kot ga nosimo mi vsi, ko prihajamo... S plahim srcem je pridružila svoj korak med romarje k hramom vaše prosvete, med hrame rastočih src in trpke sreče. Našla je svoj drugi dom: dopoldne veliko učilnico polno radovedne dece, popoldne sobica brez sonca, in vaška pot med kočami v Dolini, kjer je srečala človeka.

»Tovariš sem,« se je smehljaje predstavil. »Ne čudi se, mladost je srečala mladost. Poznam te; pravijo ti Majnica!«

»Tovariš si, in mladost nosiš po naših poteh?«

»Mladost nosim, polna je ljubezni.«

»Potem si srečen?«

»Če mi boš pomagala nositi oboje: mladost in ljubezen.«

»Bom, pojdiva!«

Griči za vasio so prejeli vase življenje tihe sreče. Vas je postajala lepša, dihal šolske dece je bil vse bližji in toplejši...

Poletje. Slovo — počitnice — premetitve. V jeseni je pričela Majnica pot k drugi postaji izmed petintridesetih, kot je zapisano v postavah pravice in ljubezni do učiteljevega življenja. Presenečenja. Šola prazna. Upravitelja in tovarišice so premetisti. Na večer pred dnem, ko se odpro deci vrata v novo šolsko življenje, se je vrnil premeščeni upravitelj, da ji izroči posle.

Zjutraj ob zori je bila že sama: upraviteljica in učiteljica. Dve sto otrok bo živelo od njene besede. Štirim panjem šolske dece bo morala biti matica.

Cudovito! Čebelnice, katere prištevajo človeški um med živali, bi si nikoli tako ne uredile življenja. Le človek in njegova vse-mogočna postava to zmore!

Vas je strmela in se čudila. Čez nekaj dni se je odpravil v mesto sam župan in se bridko pritožil: »Gospodje, niti v času vojne ni bilo tako v Dolini!« Nekdo mu je prikal.

Življenju človeka z zemlje se je kruto režala postava. Prevelik je prepad med obema...

Človek zemlje se je vračal v vas. Spotoma je stopil k učiteljici. »Gospodična, ostali bomo sami. Nič se ne bojte! Dosti nas je v vasi.«

Minevali so dnevi. Z dnevi je rasla edino utrujenost. Celodnevni pouk. Vsak dan tganje duše v dveh razredih. Vzivi se v vas in pojdi med ljudi. Učitelj mora med narod! Samo kako? Čim je zapustila mladina šolsko dvorišče, so jo čakali dopisi. Prijela je prvi rdeči list:

Opomin.

Zadeva: Štajerske kokoši na šolskih dvoriščih; poročilo.

Pripomba: Z obratno pošto!

Sonce je last ljudi z zemlje na vasi. Tvoje samo stene učilnice in upraviteljskega sta-

novanja, v katerega se je preselila s pisarno vred, iskala je odgovor. Dobro je vedela, da na šolskem dvorišču ni razen nje in stare mačke, ki ji dela največkrat družbo, nobenega živega bitja. Misel na kokoši je bila ob mleku, kruhu, krompirju in zelenjavi s šolskega vrta pač daleč. Sedaj pa poročilo o štajerskih kokoših. Napisala ga je. Napila se je mleka in legla v posteljo. Ob zglavju je imela hlebček kruha. Počasi je odščipavala košček za koščkom in ga žvečila v mrak.

Mir, rdeči list, štajerske kokoši, utrujenost in hrepenenje po človeku, ki ga je čakala, so ji zaprli oči.

Zjutraj se je ponovilo znova. Dopoldne pouk z večjimi šolarji, popoldne pa z najmanjšimi. Po pouku pa zopet pošta. Nakazilo za drugo tromesečje. Okoli pet tisočakov denarja! Kaj bi le z njim. Vsa otrpla od strahu, da je morala postati gospodarica vsote, ki je bila za njene prilike dosti prevelika, je iskala poti k pomoči. Toda kam? Na sosednji šoli čez dolino v gričih je bival on, ki je pravil, da nosi ljubezen in mladost. Oboje je mogoče izgubiti. Potrkala bom na tovarištvo.

Krenila je na pot. Uro in pol hoda do cilja. Nekaj navodil in čudnih pogledov tovariša in fraze prijaznosti. Njega, človeka, ki je nosil s seboj mladost, ni videla.

Vrnila se je. Tovarišu je napisala pismo. »Sama sem, pridi, samo kot človek pridi! Potrebna sem pomoči. Vsega okoli sebe se bojim. — Prinesi s seboj svojo violino, o kateri si mi toliko lepega pravil. V tišino mi boš zaigral pesem — verjemi, nikoli več ti ne bo tako pela violina.«

Ob soncu, ki je razganjalo jutranjo meglo, je ujeta otroka. Dala mu je kruha in dinar. Otrok je začudeno gledal. Počasi mu je povedala, da bo nesel na sosednjo šolo pismo. Otrok je ubogal. V žepu je nesel list. V roki je tiščal dinar.

Ob pozni maši se je vrnil. Odgovor: »Pridem, preden bo zvonilo Ave.« Učiteljica se je

nasmehnila. »Mali, na še kruha!« Tedaj se je nasmehnil otrok.

S šole se je odtrgal mrak. Sreča dveh je splavala v nedeljsko jutro...

Šla je med ljudi. Poiskala je šolske moze. Županu je povedala, da je dobila denar, pa se boji. Vsem se je smehljala. Vaščani so se čudili:

»Hrabra je naša gospodična!«

Po maši je življenje spet zamrlo. Priprava kosila, pisarna z odloki in čakanje na šolskem vrtu.

Dan se je nagibal k noči. Slonela je ob ograji, gledala je življenje, ki je teklo mimo nje po cesti. Z line je zapelo Ava — človeka ni! Odsla je v sobo. Mogoče bo le prišel?

Noč. Nihče ne pride. Vzela je knjigo: »Os življenja«. Črke so mrtve. Danes si je želela pesmi.

Zunaj je zašklepetal vetrič s starimi okni. Spomnila se je, da je pozabila zakleniti šolo. Pa naj bo odprta. Mogoče bo le kdo prišel! Tišina. V zvoniku je odbila enajsta. Glava ji je počasi zlezla na mizo. V polnsu je skrla pod papir tisočake. Nad seboj začuje v razredu stopinje. V trenutku zaklene sobna vrata. Posluša. »Varna sem, maček lovi miši.«

Prebujena je. Kliče jo v noč. V sobi jo duši. Ne, ne! Saj bo zopet dan. S šolske omare ji sumljivo mežika stekleničica lizola. Ne, nikoli! Kričala bi, vsem bi povedala zgodbo o tovarišu — človeku in o postavi, ki se reži pravici.

Molčala je in legla. Jutri bo zopet dan. Dopoldne bo sto radovednih oči gledalo njen obraz, popoldne bo sto malih ročic posnemalo njene kretnje.

Družba je našla postavo, postava je zopet zajela človeka... Zakaj bi si ne bili ljudje podobni!

Jesen. Megla sili v naša življenja. Človek zemlje na vasi opazuje to igro. Vedno jasneje se zaveda: hoditi bo moral svojo pot!

dek, bodisi šolski, narodni, gospodarski in prosvetni.

Svoj učiteljski poklic je nadvse vžljubil in mu posvetil vse sile in zmožnosti. Poleg pouka in vzgoje mladine je posvetil dokaj časa in truda za delo izven šole kot gojitelj petja, vrtnar, sadjar, čebelar in v Beli Krajini tudi trtorc. Seveda je moral pri tem mnogo prestati, premagati raznovrstne ovire in prešliati razne očitke. Pa vse je prenesel in pretrpel tudi razna preganjanja, ki so mu grozila zaradi njegovega naprednega mišljenja in nazorov.

Ostal je klen, neomahljiv značaj, ki ni nikdar in pred nikomur klonil.

Splošne vesti

UREDBA O OSNOVANJU DIREKCIJE ZA PROUČEVANJE IN ORGANIZACIJO KMETIJSTVA V SVRHO PREHRANE

V ministrstvu za kmetijstvo se osnuje direkcija za preučevanje in organizacijo kmetijstva v svrhu prehrane.

Pod delokrog te direkcije spada celotna kmetijska statistika, nato izdelava načrta za prehrano prebivalstva in skrb za izvedbo tega načrta, kakor tudi mobilizacijska služba, v kolikor se nanaša na ministrstvo za kmetijstvo in njegove ustanove.

Državne in samoupravne oblasti, ustanove in zavodi, nato privatne organizacije in podjetja i. dr. so dolžni dati direkciji vse potrebne podatke o proizvodih, rezervah, razdelitvi in potrošnji kmetijskih proizvodov in njihovih predelavi, kakor tudi o proizvodih, potrebnih za kmetijsko proizvodnjo in ji v vsem pomagati pri njenem delu.

Direkcija mora varovati pred javnostjo vse podatke o posameznih ustanovah, organizacijah, podjetjih in drugo, ako te pri izročitvi teh podatkov to pismenim potem izrecno zahtevajo.

Ko nastopi uporaba zakona o državni obrambi, ima direkcija nalogo vršiti prehrano prebivalstva in vojne sile. V tem primeru so vsi oddelki ministrstva za kmetijstvo, kmetijske ustanove in vsi državni in samoupravni organi dolžni prilagoditi svoje delo nalogam direkcije, odnosno potrebam prehrane prebivalstva in vojne sile in izvrševati odredbe in napotke direkcije.

Vsi osebni in materialni izdatki direkcije v letošnjem proračunskem letu padajo v breme rezervnih kreditov ministrstva financ, a v kolikor ti krediti ne bi zadostovali, minister financ na predlog ministra za kmetijstvo in v soglasnosti z ministrskim svetom stavi ministru za kmetijstvo na razpolago potrebne kredite za delo te direkcije.

— Novi načelnik za osnovni pouk v ministrstvu prosvete. Za načelnika osnovnega pouka ministrstva prosvete je postavljen g. Jovan Aleksič, bivši direktor kumanovske gimnazije in bivši senator. — G. Aleksič je znan nacionalni in prosvetno-šolski delavec;

Bil je vedno zvest, ljubezniv in dober stanovski tovariš, član učiteljskih društev in ustanov, in to tudi potem, ki je že stopil v pokoj. Tudi ni prenehal z delom pri drugih društvi in ustanovah v kraju, kjer preživlja jesen svojega življenja. Kljub svoji visoki starosti 93 let, je za čudo duševno še veder in telesno čil. Ima še dokaj dober spomin, posebno se še rad spominja na dogodke iz davne preteklosti in starih svojih tovarišev.

Zvestemu stanovskemu tovarišu izrekamo s tega mesta ob takem častnem jubileju najiskrenejše častitke!

— Tovarišicam celjskega okraja! Po sklepu zadnjega zborovanja društva JUU bo v soboto, dne 14. t. m., ob 3. uri popoldne na I. mestni ljudski šoli v Celju sestanek tovarišic iz društvenega območja, da se sprejmejo sklepi glede akcije za zimsko pomoč revni deci v severnih predelih Slovenije. Tovarišice, pa tudi tovariši, iskreno vabljani!

Društvo.

KMEČKA NADALJEVALNA ŠOLA

Pravkar je izdal odbor kmečko nadaljevalnega šolstva 2. zvezek knjižnice kmečke mladine z naslovom: **Reja goveje živine**. Sestavila sta brošuro tovariši Gosak Josip in prof. inž. Kropivšek Franc. Slovenci moremo pokazati lepo število strokovnih knjig, ki opisujejo kmetijske panoge. Zlasti je precej bogata literatura o živinoreji. Vsekakor pa mora učitelj, ki poučuje praktične znanosti v višji ljudski šoli, iskati snov iz treh knjig. Z izdajo omenjene brošure mu bo delo olajšano. Snov je razdeljena na 22 poglavij, v katerih se v zgoščenih vsebini obravnava prav vse, kar je potrebno vedeti v vzgoji goveje živine.

Ze z izdajo 1. zvezka: **Zlati nauki o gnojenju** je bilo mnogo pomagano pri iskanju snovi praktične vsebine za pouk. Prav toplo je tedaj pozdraviti tudi ta zvezek, ki ga bo potreboval prav vsak učitelj na podeželski šoli.

Glavni namen brošure Reja goveje živine pa je, da se počasi izpopolni potrebni propomoček pri pouku na kmečko nadaljevalnih šolah. Brošura je pisana poljudno, lahko umljivo. Je strokovno in stilistično pregledana in jo bo s pridom uporabljal vsak učitelj v ljudski in kmečko nadaljevalni šoli. Brošura stane 4 din in se naroča lahko v Knjižarni Učiteljske tiskarne ali pri knjižničarju banovinske knjižnice kmečko nadaljevalnih šol: Ljudska šola Ljubljana - Barje (V. drž. meš. lj. š. v Ljubljani).

Osebne zadeve

— i Po prošnji premeščeni. Po prošnji so prestavljeni naslednji učitelji in učiteljice: Franc Štular iz Vavte vasi v Ljubljano, Marija Papler iz Škofje Loke v Ljubljano, Terezi Juvan iz Škofje Loke v Ljubljano, Venčeslav Perko od Sv. Križa v Domžale, Cecilija Prosen iz Toplice na Dobrovo, Jelena Piskernik iz Boh. Bistrice v Škofjo Loko, Marija Vilhar s Črnuč na Ježico, Vida Štolfa iz Sele na Črnuče, Antonija Kuralt od Sv. Križa na Črnuče, Ivanka Rakovec iz Velenja v Dob pri Domžalah, Marija Žerjav z Jesenic v Ljubljano, Karel Šepc od Sv. Tomaža k Sv. Lovrencu, Ivan Lelič iz Kuzme v Prevalje, Henrika Voršič iz Velenja v Ptuj, Karla Vuk iz St. Lovrenca v Ptuj, Irena Lukošek iz Javorja v Naklo, Ernest Šušteršič iz Domžal v Ljubljano, Gizela Lukežič iz Domžal v Ljubljano, Henrik Paternost iz Tržiča v Ljubljano, Aleksandra Kordiz iz Loškega Potoka v Ljubljano, Angela Rupnik iz Kočevja v Ljubljano, Gizela Kranjc iz Grosuplja v Ljubljano, Anton Faganeli iz Maribora v Ljubljano, Pavla Hromec od Dev. M. v Polju v Ljubljano.

Učiteljski pravnik

— Š Vprašanje: I. Š. Sem učitelj pripravnik. Koliko se mi odtrga od plače, če se poročim s samoupravnim uradnikom z dohodki bruto 2020 din mesečno. Stanujeva ločeno — Ljubljana — A.....

Odgovor: Ako boste stanovali z možem ločeno, se vam ne bo nič odtrgalo. (Glejte odločbo na strani 95. in 96. Roč kat. 1939./40., ki ga gotovo imate!)

— Š Vprašanja. 1. Ali lahko šolski nadzornik zaposli učiteljsko z administrativnim delom na srezu, če šolska tajnica ni preobložena z delom in ji ni treba preko uradnih ur v pisarni opravljati službe in še zlasti — če se opazi, da se šolska tajnica izogiba delu?

2. Kdo nosi odgovornost za sestavo statistike ali šolski nadzornik ali šolski tajnik?

Odgovor: Ad 1. Šolska tajnica je dolžna opraviti vse administrativno delo in je za to postavljena. Če pa posli toliko narastejo, da jih ne zmore, delo srezu to za kako večje periodično, zlasti more sreski šolski nadzornik na osnovi § 70, odstavek 3., zaposliti na srezu tudi drugo učiteljsko. O tem, ali je nastopila potreba po pritegnitvi učiteljskega k administrativnemu delu, razsoja in odloča sreski šolski nadzornik sporazumno s sreskim načelnikom.

Naša gospodarska organizacija

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je darovalo učiteljsko ljudske šole v Središču ob Dravi namestu venca na grob tov. Dragu Pintariču 100 din. Najlepša zahvala.

M. Kožuh, blagajnik.

Učiteljska tiskarna

— t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: **Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi**. Cena knjižice 5 din. Pri večjem odjemu 10% popust.

— t Prešernove in Gregorčičeve poezije so izšle v minjaturni izdaji. Lični knjižici se dobijo pri Učiteljski tiskarni po 20 din komad.

— t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

— t Novo šolsko leto prinaša novo delo in skrb. Za zgodovinski in zemljepisni pouk vam nujno priporočamo, da si nabavite v knjižarni Učiteljske tiskarne sličice za zgodovinski in zemljepisni pouk. Sebi olajšate delo, šolarjem napravite pouk zanimiv. Serija 30 slik stane din 4.—.

— t Učiteljska tiskarna priporoča cenjenemu učiteljskemu brošuri: **Moj razred**, I. in II. del. Brošuri je spisal tovariš Miloš Ledišek, izdal pa Pedagoški tisk v Mariboru.

— t Zemljevid Ljubljane in okolice, kranjskega in škofjeloškega sreza si nabavite, da boste dosegli smoter zemljepisnega pouka. Zemljevida sta po din 180.—. Nikoli ne boste dobili boljšega učnega sredstva.

Kaj vse pišejo

o učiteljsstvu, šoli, prosveti in JUU

— l Prosvetna politika banovin in država. Beograjski profesor dr. Gjorgje Tasić, ki je med drugimi sodeloval pri pogajanjih za sporazum, je v beograjski »Politiki« napisal članek, kako naj se v dejanju izvaja, kar spada v področje države. Pravi, da je načelno to sicer rešeno, da pa je v praksi treba pričakovati še težav. Zlasti je treba gledati, da bo država v prosvetni politiki postavila nekaka temeljna načela. Tako je pravi: »Državna oblast ima dolžnost, da določi temeljna načela o prosvetni politiki. Vprašanje se bo najlažje rešilo tako, da država izda uredbu, ki naj ima vsa osnovna načela, banovina Hrvatska pa naj med tem časom ne spreminja veljavnih državnih določil. V teku teh 20 let se je menda vendarle storilo nekaj, kar bi prosvetnemu zakonodavcu bilo za skupno osnovo. Kakor vlada, tako bi se moral tudi prosvetni minister brigati, da se splošna načela, ki so odredjena z uredbo, katero je izdala država, izvršujejo tudi od banovinskih oblasti, to se pravi, da morajo prosvetna določila, ki jih izda banovina, biti v soglasju z osnovnimi načeli. Država očitno tudi med tem časom ne more biti ravnodušna do prosvetne politike banovine Hrvatske ter je upravičena ter dolžna nadzorovati... Vse šole v Jugoslaviji morajo vzgajati otroke in mladino v duhu vzajemnosti in bratstva med Srbi in Hrvati. Iz samega dejstva pa, da morajo tudi v banovini Hrvatski biti spoštovana temeljna načela, izhaja tudi, da prosvetna zakonodaja banovine Hrvatske ne sme biti v nasprotju s tem, kar je v temeljnih načelih države. Praktično more biti to neugodno za banovino Hrvatsko, je pa to nujno potrebno. Izhod iz tega bi bil samo ta: ali naj se izda uredba, ki bo vsebovala temeljna načela, ali pa naj se banovina Hrvatska odloči velikih sprememb v oblasti te zakonodaje.« — Kakor poročajo hrvatski listi, so kompetence iz vseh resorov že prenešene na banovino Hrvatsko, edinole iz resora prosvetnega ministra se to še ni zgodilo. Zdaj morda tudi razumemo, zakaj se to še ni zgodilo. — (»Slovenec«, od 11. oktobra.)

— l Dalmatinski učitelji zahtevajo hrvatsko učiteljsko društvo. Iz Šibenika poročajo hrvatski listi, da je dne 5. oktobra tamkaj zborovalo učiteljsko šibeniškega okraja, ki je poslalo brzogovorne pozdrave maršalatu dvorja, dr. Mačku in banu dr. Šubišiću. Za sklep je bila sprejeta ta resolucija: »Pozdravljamo doseženi sporazum Hrvatov in Srbov. Veselimo se obnove in preporeda Hrvatske ter izražamo svojo vdanost predsedniku dr. Vladku Mačku in hrvatskemu narodnemu vodstvu. Izjavljamo, da bomo vse svoje skromne moči posvetili delu za prosvetni in gospodarski dvig obnovljene Hrvatske. Zahtevamo, da preneha sekcija JUU v Splitu ter da se obnovi »Savez hrvatskih učiteljskih društev« v Zagrebu, ki se bodo v njem včlanila vsa okrajna učiteljska društva dalmatinske Hrvatske. Pozivamo vsa okrajna učiteljska društva dalmatinske Hrvatske, naj se izjavijo z nami solidarna v zahtevi, da se ukine sekcija JUU v Splitu ter obnovi zveza hrvatskih učiteljskih društev v Zagrebu. Prosimo tovariše in tovarišice, naj takoj ustanove učiteljska društva po okrajih, kjer še niso ustanovljena, ter naj še ona pristanejo na naše sklepe.« (»Slovenec«, 7. oktobra 1939.)

— l Slovenski izseljenci na Nizozemskem je naslov članka v »Slovenecu« od 7. oktobra, v katerem pravi pisec med drugim: V prosvetnem delu se pozna edino ena velika vrzel, namreč pomanjkanje ljudske šole. Zato je razumljivo, da izseljenci res težko čakajo, da jim bo domovina poslala domačega duhovnika in domačega učitelja, ki bosta njihove otroke vzgajala v ljubezni do Boga in do matere zemlje.

— l Težave s šolskimi knjigami, pod tem naslovom prinaša »Domoljub« od 4. oktobra daljši članek, ki pravi med drugim: Navadni zemljani res ne razumemo, čemu vedno nove izdaje in dopolnitve. Odločna zahteva staršev pa je, da se že vendar postavijo knjige, ki bodo držale 10 let, če že

Zadnje
zvečer -
prvo
zjutraj

Sargov

KALODONT

proti zobnemu kamnu

— t Ročni katalog za 1939./40. je dotiskan. Kdor si ga še ni naročil, naj stori to takoj.

ne več. Pokličimo si v spomin stanje pred svetovno vojno. Vsi otroci 6 ali 7 pri hiši smo izhajali z istimi knjigami. Zakaj ne bi šlo tako sedaj, ko je še večja obubožanost? Svet živi sicer po vojni res hitreje, toda zato še ni potreba že vsako misel, ki niti še ustaljena ni, upoštevati v šolski knjigi. Če je res kaj tako važnega, pove lahko učitelj ali profesor. Ustaljenost je pri vzgoji nujna. Isto velja za knjige. Posnemanje morebitnih tujih zgledov tudi ni dosti vredno. Kar velja n. pr. za Angleže ali Dance, to še ne velja za Slovence ali južne kraje. Vsak narod živi svoje življenje in po njegovih potrebah je treba izdajati tudi knjige. Posnemanje drugih, ne da bi bili podani doma predpogoji, več škodi kot koristi. Ne vemo, ali je morda sestavljanje šolskih knjig tako dobičkanosno? Po številu izdaj bi si človek lahko to mislil.

— l Borba proti nepismenosti na Hrvatskem. Snoči je bila v trgovski zbornici konferenca hrvatskih gospodarstvenikov, ki so ji prisostvovali poleg zastopnikov skoro vseh hrvatskih gospodarskih organizacij tudi inženir Košutić, dr. Krnjević in cela vrsta prosvetnih delavcev. Predsednik Seljačke sloge Rudolf Herceg je v svojem govoru poudaril potrebo, da se čimprej likvidira vprašanje analfabetizma na Hrvatskem. Nepismenih Hrvatov, ki bi se lahko v kratkem naučili čitati in pisati, je še okrog pol milijona, največ žensk. Zanje bi bilo treba še to jesen preskrbeti okrog 250.000 abecednikov, dvakrat toliko svinčnikov in trikrat toliko zvezkov. Po krajši razpravi je bilo sklenjeno, da bodo vse gospodarske skupine dale svoje prispevke za prosvetni fond dr. Mačka v svrhu likvidacije analfabetizma na Hrvatskem. (»Jutro« od 11. oktobra.)

Mladinska mafica

RAZPIS KNJIŽEVNE NAGRADE
MLADINSKE MATICE

Mladinska matica razpisuje za svoje jedne publikacije nagrado v višini 3000 din za mladinsko povest, ki bi bila primerna za otroke od 10. do 14. leta. Snov je lahko poljubna, mora biti pa delo umetnina z zdravim jedrom. Obseg povesti naj ne presega 6 tiskovnih pol male osmerke, t. j. 96 strani formata rednih izdaj Mladinske matice. Za nagrado pridejo v poštev samo izvirna, še ne objavljena dela. Nagrajeno delo prejme tudi običajni honorar.

Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih, in sicer popolnoma anonimno. Tudi posebne kuverte z imenom in naslovom ni treba predložiti. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi.

Rokopisi onih avtorjev, ki bi izdali na kateri koli način svoja imena članom literarne odseka, ali odbornikom Mladinske matice, se s tem že sami izločijo iz konkurence. Rok za vlaganje rokopisov poteče 1. novembra 1940. leta.

Rokopisi naj se pošiljajo tajništvu Mladinske matice v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Za odbor Mladinske matice:

Predsednik:
Ivan Tavčar s. r.

Tajnik:
Albert Širok s. r.

— mm Iz zapisnika zadnje seje Mladinske matice. 1. Za podpredsednika novega odbora je imenovan tov. Rado Grum. 2. Sestavi se nov pravilnik Mladinske matice in poseben pravilnik literarne odseka. 3. Člani literarne odseka se ne morejo udeleževati literarnih natečajev Mladinske matice. Člani, ki se mislijo udeležiti literarnega tekmovanja, bodo morali podati demisijo na mesto v literarnem odseku za dotično leto. Na njih mesto bodo imenovani novi člani. Vsako leto se se-

stavi odbor literarnega odseka na novo. Predsednika izvolijo člani literarnega odseka iz svoje srede. 4. Iz poročila upravnika: Prva številka »Našega roda« se je tiskala v 26.000 izvodih, razposlalo se je 25.900 izvodov, vrnjenih je bilo 2023 izvodov. Nekatere šole niso ne vrnila lista, ne nakazale naročnin. Na vse šole so bile poslani frankirane dopisnice s prošnjo, da javijo poverjenike. Doslej je prišlo šele 356 odgovorov. Knjižovodstvo v upravi se je preuredilo. Beleži se tudi vsaka izprememba zaloge sproti. Kličjeji so urejeni v posebnih omaricah.

—mm Še nekaj primerjave lanskih in letošnjih naročnikov »Našega roda«.

Sola	Naročnikov lani	letos
Sv. Ana, p. Tržič	16	14
Sv. Andraž, p. Velenje	1	5
Sv. Barbara v Halozah	19	20
Beltinci	35	39
Benica	11	16
Bled	81	81
Bloke	17	12
Bočna	42	41
Bogojna	29	53
Bohinjska Bistrica	107	81
Breznica	53	51
Brežice	94	86
Celje (deška)	160	177
Celje (okol. deška)	235	245
Cerknica	37	41
Čemšenik	20	8
Črna	114	91
Črnomelj	92	113
Dev. Marija v Brezju	44	47
Dev. Marija v Polju	123	90
Dol pri Domžalah	40	50
Dol. Lendava	19	16
Gor. Pirniče	24	31
Komenda	87	96

—mm Povprečna naklada »Našega roda« je znašala

I. leto	38.000
II. „	30.000
III. „	23.000
IV. „	21.000
V. „	20.500
VI. „	20.500
VII. „	19.500
VIII. „	20.300
IX. „	23.000
X. „	24.600

Kakšna bo povprečna naklada letos, še ne vemo. Odvisna je od marljivosti naših poverjenikov. Ker se pa vsi zavedajo važnosti kulturnega dela, ki ga vrši ta naša odlična mladinska revija med našo mladino, ne bodo dopustili, da letos naklada pade. Zato vsi na delo!

—mm Tudi nagrajenim naročnikom »Našega roda« so bile nagrade že vse razposlane. Zadnje nagrade so bile poslani te dni.

—mm En milijon 300 tisoč knjig je razširila Mladinska matica v 12 letih svojega obstoja med našo mladino. To je vsekakor lepo kulturno delo, na katero je učiteljsko lahko ponosno. Poverjeniki, vaš trud, vaša požrtvovalnost ni zaman.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Opozorilo. Vsem članom in članicam sporočamo, da je imel v nedeljo, 8. t. m., upravni odbor zboru svojo redno sejo, na kateri je sprejel več važnejših sklepov, katere bomo sporočili članstvu v teku tega tedna v posebni okrožnici. Opozorjamo pa že sedaj, da se bo vršil v mesecu novembru v Ljubljani pevski tečaj. Datum in lokal bomo pravočasno sporočili. Udeležba je po sklepih, sprejetih na zadnji zborovi skupščini, strogo obvezna.

Tajništvo.

Šolski radio

—r III. Torek, 17. oktobra: V papirnici; dialog v obliki reportaže. Vodi g. Maks Zupančič.

Petek, 20. oktobra: Zlarin, otok sonca; reportaža o pridobivanju koral ter življenje tamošnjih ljudi; g. Arnošt Adamič.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 15. oktobra, ob 17. uri predaval g. Vladimir Kuret: Obnova vinogradov.

za damske plašče,
moške obleke in površnike

priporoča trvdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

Vabila

= JUU SRESKO DRUŠTVO LENDAVA bo opravilo svoj občni zbor v soboto, dne 21. oktobra 1939., ob pol 10. uri v ljudski šoli v Lendavi po sledečem sporedu: 1. Otvoritev, vlaganje kandidatnih list in sprejem novih članov. 2. Poročilo o banovinski in glavni skupščini. 3. Poročilo upravnega odbora v zvezi z dopisi. 4. Poročilo nadzornega odbora. 5. Volitve novega odbora. 6. Proračun za leto 1939./1940. 7. Predavanje. 8. Predlogi in nasveti. — Noben član naj ne manjka. Novo postavljene tovariše pripravnike prav posebno vabimo. — Kandidatne liste so na razpolago pri tov. tajniku. — Priporoča se polnoštevilna udeležba na občnem zboru.

Odbor.

= JUU SRESKO DRUŠTVO NOVO MESTO bo imelo v soboto, 21. oktobra 1939., ob 9. uri svoj redni občni zbor v ljudski šoli v Novem mestu z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo o banovinski in glavni skupščini. 3. Poročilo društvenih funkcionarjev. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Proračun za leto 1939./1940. 6. Volitve društvene uprave, nadzorstva in strokovnega odbora. (Pravila JUU, čl. 22. do 31.) 7. Slučajnosti. — Pred občnim zborom bo ob 8. uri seja upravnega in nadzornega odbora.

Uprava.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LOGATEC bo imelo svoj občni zbor v soboto, 21. oktobra t. l., ob 9. uri v ljudski šoli na Rakeku. Dnevni red: 1. Poročilo odbora (preds., taj., blag. in gospodar. poročevalca). 2. Poročilo o banovinski in državni skupščini. 3. Volitve novega odbora. 4. Slučajnosti — predlogi. — Pripominjamo, da imajo pravico glasovanja in volitev samo oni člani, ki so poravnali svoje stanovske obveznosti. Torej: poravnajte članarino in udeležite se zborovanja polnoštevilno. Na zborovanju pričakujemo tudi novo došle tovariše in tovarišice.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOVENJ GRADEC bo zborovalo v soboto, dne 14. oktobra 1939., ob 9. uri v ljudski šoli v Slovenjem Gradcu. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. — 2. Poročilo o banovinski in glavni skupščini. — 3. Poročilo uprave. — 4. Poročilo nadzornega odbora. — 5. Volitve novega odbora. — 6. Slučajnosti. — Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KRANJ je zborovalo v soboto, 7. oktobra 1939., v Narodnem domu v Kranju.

Zborovanja in občnega zbora se je udeležilo 70 % članov.

Tov. predsednik Rant je pozdravil navzočega tov. nadzornika V. Rupeta, vse članstvo, zlasti novodošle, ki jih je prosil tovariškega sodelovanja.

Namesto obolelega tov. Rapeta je prečital komemorativni govor blagopokojnemu Vit. kralju Aleksandru I. Zedinitelju tovariš predsednik. Zbrano učiteljsko se je s tem nemo zahvalilo kralju za vsa njegova dela, ki jih je storil za našo svobodo, za zedinjenje Jugoslavije in za mir, ki si ga vsi v teh časih tako zelo želimo.

Z zanimanjem je članstvo poslušalo poročilo o banovinski skupščini, ki sta ga podala tov. Malenškova in tov. Twrdy. Obširno sta očrtala delo in sklepe skupščinskih odborov, ki so pokazali, da se slovensko učiteljsko ob vsaki priliki zaveda dolžnosti, ki jih ima napram narodu, šoli in učiti. organizaciji.

Radi obolevosti referenta se je poročilo o državni skupščini preložilo na prihodnje zborovanje. Vendar je tov. preds. Rant v orisu razmer v učiteljski organizaciji v državi in sekciji podal tudi splošno sliko državne skupščine. Podčrtal je složno delo slovenskih in hrvaških delegatov tja do njihovega nepričakovane odhoda. To poročilo, kakor tudi poročila tov. tajnika Rusa in tov. blagajničarke Škodlarjeve o delu v društvu, je bilo brez debate sprejeto.

Da bi se članarina bolj redno plačevala so se določili po šolah poverjeniki. Z rednim plačevanjem se omogoči redno poslovanje društva, odpadli bi pa tudi tako nezaželeni opomini.

Sprejel se je tudi pravilnik za Lapajnejev sklad za osirotele učiteljske otroke. Iz tega sklada se bodo podpirali najrevnejši učiteljski otroci kranjskega sreza. V živahni debati se je določilo, da učiteljsko radi že itak visoke članarine ne bo plačevalo posebnega prispevka, pač pa se od članarine 18 din vloži po 1 din v ta sklad.

Nadzorni odbor je izjavil, da je vse poslovanje uprave bilo redno in točno in ji je predlagal razrešnico, kar je bilo sprejeto.

Ob pol 11. uri so se pričele volitve. Vložena je bila le ena lista z dosedanjim predsednikom Rantom na čelu. Predlagatelj liste tov. Debevec Boris je razložil, kako je prišlo do sestave te nove liste. Za seboj ima večino članstva in odborniki zastopajo vse predele sreza. V njej so poleg izkušenih članov tudi mlajši. Vsi vztrajajo na stanovski liniji in hočejo delati v dobro vsega članstva. Zato je zaželena stvarna kritika. Odbor bo seznanjal članstvo o sejhinih sklepih takoj na prvem zborovanju.

Kandidacijska lista je: Upravni odbor: Rant Franc, Malenšek Marija, Žumer Anton, Ravec Vlado, Celar Marija, Frece Valentin, Debevec Boris. Namestniki: Urbančič Franja, Janškovec Leon, Bidovec Martina. Nadzorni odbor: Twrdy Maks,

Debelak Rudolf, Ankele Marta. Namestniki: Vivoda Zofija, Učakar Vida. Finančni odbor: Babnik Jožef. Stanovsko častno razsodišče: Završnik Stanko, Pišek Franja, Japelj Pavle. Stalna člana: Rupnik Marija, Kožuh Jožef.

Lista je dobila večino glasov. Proti ni glasoval nihče.

Po slučajnostih se je zborovanje zaključilo. Novoizvoljeni odbor pa se je sestel k prvi seji, kjer se je sestavil sledeči odbor: predsednik Rant Franc, podpredsednica Malenšek Marija, tajnik Žumer Anton, blagajnik Frece Valentin. Določili so se tudi strokovni referenti. Prevzem poslova bo v sredo, 18. oktobra 1939., ob 16. uri v šoli Primskovo.

Fr. Rant, preds. Žumer Anton, tajnik.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA je zborovalo v soboto, 7. oktobra, dopoldne v prostorih deške ljudske šole v Škofji Loki, in je bila udeležba s strani članstva nad vse častna. Vsa območja sreza so bila dovolj zastopana: Selška in Poljanska dolina, kakor tudi Sorško polje. Zborovanje je bilo v letošnjem šolskem letu prvo, hkrati se je vršil tudi očni zbor. Otvoril in vodil je zborovanje društveni predsednik tov. Vojteh Debeljak, ki je imel na članstvo, pred prehodom na dnevni red daljši nagovor. Predvsem je veljal njegov spomin peti obletnici smrti Viteškega kralja. Učiteljsko bo vseskar zvesto sledilo idealom, ki so bili zvezda vodnica kralju Zedinitelju. Pietetno je bil počaščen spomin rajnega društvenega tajnika tov. Željka Križnarja, ki je mnogo prerano klonil v naročje večnosti v cvetu mladosti, star 28 let. Škofjelosko društvo je izgubilo zvestega sodelavca, tovariša, ki mu bo ohranjen nad vse lep in trajen spomin. Predsednik se je poslavljajal od tovarišic, ki zapuščajo škofjeloski okraj. Tov. Paplerjeva, Juvančeva, Štolfova in Lukovškova so bile stanovsko zavedne. Naj bi ostale take tudi v bodoče! Po pozdravih novo došle mu učiteljsko je objavil predsednik, da mu je bila predložena za volitve le ena lista, ki se bo o njej glasovalo ob 10.30.

O boju slovenskega učitelja za narodno šolo je govoril tov. Jelo Janežič, čigar izvajanja so naletela na izredno pazljivost in odobravanje. Predavatelj je posegel v ono dobo, ki je morala voditi ostro borbo za uveljavljanje slovenskega jezika v šoli in v javnem življenju sploh. Pojave, ki bi jih dandanašnji komaj mogli dometi, je tov. predavatelj dokumentarčno predložil, pa so vprav zaradi tega izvajanja dobila vidik popolne objektivnosti in smotra, dognati čisto resnico. Toplo odobravanje je bilo najboljši dokaz, da potrebuje učiteljsko tudi predavanje, ki ga seznanjajo z njegovo preteklostjo.

Izbrpno sliko o poteku banovinske skupščine v Ljubljani je podal tov. Jože Zupančič, državne pa tov. Lovro Korenčan. Delegat je osobito naglasil, da sedanja pravila ne ustrezajo. Preveč moralnih in materialnih žrtev je, da bi mogle potekati državne skupščine še pod takimi okolnostmi, kakor do sedaj. Izprememba pravil je nujna!

Pred volitvami so podali svoja poročila društveni funkcionarji. Tov. predsednik je podal poročilo zase in za umrlega tajnika, blagajniško poročilo je pripadalo tov. Korenčanu, za nadzorni odbor pa je poročala tov. Juvančeva. Ob tej priložnosti je učiteljski zbor rešil dolgo vrsto domačih stanovskih zadev. Predvsem: Akcija za českoslovaško učiteljsko se nadaljuje, stare obveznosti še vedno niso krite, članarina za poročene znaša mesečno 11 din.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: kot člani Debeljak Vojteh, Zupančič Jože, Korenčan Lovro, Gostinčar Srečko, Jeretina Karel, Hrast Oskar in Elica Pipanova. Kot namestniki Pinterič Ivan, Ditrich Marija in Pavel Marija. V nadzorni odbor so stopili Sichterl Janko, Kavari Albina in Lendovšek Ljuba kot člani, kot namestnik pa Kalan Ana in Kerkoč Marija. V častno razsodišče so bili izvoljeni Debeljak Jeretina in Korenčan.

Prihodnje zborovanje bo 2. dec. 1939.

Vojteh Debeljak, preds. Elica Pipanova, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU je imelo svoje zborovanje, združeno z občnim zborom dne 7. oktobra 1939. v Kočevju. Navzočih 37 članov, t. j. 41 %.

Ker ob desetih še ni bilo navzočih 50 % članstva, se je po skupščinskem pravilniku preložila skupščina do desete ure. Ta čas pa se je uporabil za delo, ki se ne tiče naravnost skupščine.

Tov. predsednik je pozdravil navzočega šolskega nadzornika tov. Finka in zastopnika oblasti. Obenem je izrekel dobrodošlico novim članom. Naslednje besede pa je posvetil pokojnemu tragično umrlemu tov. Silvu Mehori.

Nato je tov. predsednik na kratko in splošno orisal delo društva v preteklem poslovnem letu, ter označil težkoče in uspehe. Podal je tudi poročilo o skupščini v Banja Luki.

V tem poročilu je z drobnimi dogodki iz skupščine prav dobro ilustriral sedanje stanje v JUU in zaključil z besedami žive vere, da bo naša organizacija ostala trdna in močna tudi vnaprej. Vse opozicije, ki so temeljile

na strankarskih osnovah, so propadle; najboljši primer za tako propast je pokazala letos ona skupina iz lanskega leta v Zagrebu.

Tov. Čokova je podala poročilo o banovinski skupščini. Da ni pogrevala znanih poročil, ki smo jih že čitali v naših listih, se je natančneje pomudila pri delu odseka učiteljic. Označila je za cilj, poleg borbe za enakopravnost, tudi narodno obrambno delo. V minulemu letu je to bilo izvršeno z zimsko pomočjo v narodnostno mešanih krajih.

Obe poročili sta bili sprejeti brez pripomb.

Po kratkem odmoru smo dočakali deseto uro, ko je tov. predsednik otvoril pravo skupščino. Sporočil je, da je bila vložena ob deveti uri in tri minute le ena lista, in ker ni bilo oddvojenih mišljenj, je odredil volitve za 10.30.

Tajniško poročilo, ki ga je podala tov. Čokova, je navajalo podrobno vse delovanje našega društva. Ugotovila je porazno dejstvo, da še 2/3 učiteljstva v srezi ni včlanjenega. Te in one, ki so izstopili brez stvarnega vzroka, je grajala. Zaključila je, da naša takta dejstva ne smejo plašiti, marveč se vzpodbujati k vztrajnejšemu delu, ter pozvala vse zavedne vkup, da bomo tudi v našem društvu izvršili potrebno moralno razčiščenje. Poročilo je bilo soglasno sprejeto.

Sledilo je poročilo blagajnika tov. Dequala. Podal je v glavnem razveseljivo dejstvo, da se je naš dolg sekciji poravnal in da se je sploh blagajniško stanje dodobra popravilo. Obsodbe vredni so le dotični člani, ki ne čutijo dolžnosti poravnati obveznosti do društva. Apeliral je na zveste, naj še nadalje ostanejo taki. Tudi to poročilo je bilo brez pridržkov sprejeto z odobravanjem.

Takoj nato je sledilo poročilo nadzornega odbora, ki je našel vse v najlepšem redu. Predlagana razrešnica odboru je bila brez ugovorov soglasno sprejeta.

Proračun za leto 1939./1940. je članstvo brez pridržkov odobrilo.

Glasovanje se je vršilo z aklamacijami. Predložena lista, ki je sestavljena po veliki večini iz dosedanjih preizkušenih delavcev, je bila soglasno sprejeta.

Tov. predsednik se je za ponovno zaganjanje zahvalil in obljubil, da bo tudi v bodoče društvena uprava porabila vse moči v procvit stanovske organizacije. Pozval je vse, naj ostanejo zvesti našemu delu. Zaželene so misli prav vseh mislečih; več glav več ve in boljše ukrene.

Pri slučajnostih so bili izbrani najprej poverjeniki: za Učiteljsko tiskarno tov. Dequal, za Učiteljski pokret tov. Stublerjeva in Tomišič, za Mladinsko matico tov. Ambrožičeva. Po predlogu tov. Čokove se je ustanovil odsek učiteljic v našem društvu, ki se je po skupščini sestel in dogovoril o bodočem delovanju.

Trobiš, preds. Tone Ljubič, zapisnikar.

Novosti na knjižnem trgu

—k »Misel in delo«. Izšla je 8-9. številka te kulturne in socialne revije. Posvečena je današnji Bolgariji, da bi poučila čitatelje o vsem, kar je danes značilnega v kulturni in socialni strukturi v tej naši bratski slovenski sosedni državi. — Kot uvod služi članek dr. Branka Vrčona »Realna slovanska politika«. Izvajanja pisca v tem članku so posebno aktualna za današnji čas, ko je slovanska misel zašla v posebno težko krizo. — Poučen članek »Bolgarija in Dobrudža« podaja prof. Nikola Stanev iz Sofije. Članku je dodana tudi nazorna skica. O »Bolgarskih kulturnih stikih« razpravlja Božidar Borko. Branimir Haberle iz Zagreba podaja »Današnje socialno zakonodavstvo v Bugarskoje«. Tu s posebnimi podatki prikazuje avtor članka socialno strukturo bolgarskega naroda ter ugotavlja, da je socialna zakonodaja v Bolgariji napredna. — V Obzorniku sta nato še dva krajša članka, ki se tičeta Bolgarije. Poleg tega obsega Obzornik še nekrologa Jovanoviču in Popoviću ter končno zunanje politični pregled od dr. Br. Vrčona. — Ta nova številka »Misel in dela« je zelo poučna ter bo posebno služila onim, ki se zanimajo za sodobno Bolgarijo.

—t V Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

KUPUJTE PRI TVRDKAH,

KI OGLAŠUJEJO

V NAŠEM LISTU

KEMIČNA ČISTILNICA vsakovrstnih oblek

Parno likanje

Pralnica, svetlolikalnica

ŠIMENC

Kolodvorska ulica 8

Sprejemališče v Franciškanski pasaži